

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-03-08

Diarienummer 2024-2736

Handläggare

Kersti Karltorp

Telefon: 031-368 39 92

E-post: kersti.karltorp@miljo.goteborg.se

Driva och samordna Göteborgs Stads klimatomställning 2024

Förslag till beslut

Miljö- och klimatanämnden godkänner användningen av beslutade centrala medel för Göteborgs klimatkontrakt enligt tjänsteutlåtandet.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beskriver i sin budget för 2024 vikten av att öka takten i omställningsarbetet och att miljö- och klimatanämnden aktivt ska bistå övriga nämnder och bolagsstyrelser att nå målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram. Det finns två verktyg för arbetet med miljö- och klimatprogrammet: miljöledningssystemet och de sju strategierna. Under de senaste åren har ett utvecklingsarbete pågått med syfte att utveckla ytterligare verktyg för att stödja klimatomställningen. Detta utvecklingsarbete har genomförts inom ramen för klimatomställningsfunktionen, arbetet med det nationella klimatkontraktet samt Göteborgs Stads deltagande i EU:s mission om 100 klimatneutrala och smarta städer till 2030.

I arbetet med att utveckla ytterligare verktyg har det identifierats ett behov av ett underlag som ger strategiskt och faktabaserat stöd för prioriteringar och beslut i till exempel budget- och investeringsprocesser. Under 2024 kommer därför en för staden övergripande klimatomställningsstrategi utvecklas. Denna ska bygga på en omvärlds- och riskanalys och beskriva möjliga scenerier och vägval för att nå klimatmålet. Arbetet med att utveckla klimatomställningsstrategin bygger på att ett stort antal förvaltningar och bolag aktivt deltar och tillsammans utvecklar och formar strategin. Arbetet bygger även på samverkan med andra aktörer så som näringsliv, akademi, stat, EU och civilsamhället.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Klimatomställningen kommer ha positiv så väl som negativ påverkan på den ekonomiska dimensionen. De positiva effekterna är kopplade till nya affärs- och jobbmöjligheter. De negativa effekterna är kopplade till att vissa delar av klimatomställningen kräver investeringar och medför ökade driftskostnader. Dessutom kommer klimatomställningen, oavsett vad som sker i Göteborg, medföra en förändring i risker för olika investeringar och även befintlig verksamhet till följd av klimatrelaterade och strukturella förändringar i många delar av samhället. Exempelvis påverkar teknikutvecklingen och politiken globalt riskbedömningen för investeringar i ny teknik i Göteborg. Samtidigt påverkar dessa områden även riskerna för att inte agera och investera, inklusive värdet på befintliga produktionsanläggningar och fastigheter.

Det arbete som föreslås i ärendet är av stor vikt för att skapa förutsättningar för Göteborgs Stad att bidra till de positiva ekonomiska effekterna av klimatomställningen och genom att agera förutseende minska de negativa ekonomiska effekterna samt förstå exponering mot klimatrelaterade risker.

Kommuncentrala medel är avsatta för uppdraget. Miljöförvaltningen avser att använda avsatta medel för att delvis finansiera de personalkostnader på drygt 2 miljoner kronor som i nämndens budget är avsatta till att driva och samordna arbetet med klimatomställning. Resterande kostnader finansieras i huvudsak av nämndens kommunbidrag, samt delvis via ett externt finansierat projekt.

Bedömning ur ekologisk dimension

Arbetets grundsyfte är att accelerera stadens omställning för att nå klimatmålen, inom ramen för förvaltningens ansvar att driva och samordna den ekologiska dimensionen. Arbetet bedöms som centralt för att Göteborgs Stad ska kunna nå beslutade klimatmål i miljö- och klimatprogrammet. Se vidare beskrivning under Förvaltningens bedömning.

Bedömning ur social dimension

Arbetet med att driva och samordna klimatomställningsarbetet utgår från ett helhets- och rättviseperspektiv, vilket innebär att även sociala dimensioner och ett medborgarperspektiv används.

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande 2023-12-08, Rapport 2023:15 Utveckling av Göteborgs Stads strategiska klimatomställningsarbete 2020–2023 (MKN 2023-12-19 § 239)
2. Tjänsteutlåtande 2023-08-18, Utveckling av klimatinvesteringsplan (MKN 2023-08-29 § 149)
3. Tjänsteutlåtande 2023-05-12, Utveckling av klimatinvesteringsplan (MKN 2023-05-23 § 108)
4. Klimatkontrakt 2030, version 2023

Ärendet

Tjänsteutlåtandet beskriver vidareutvecklingen av arbetet med att driva och samordna arbetet med klimatomställning för att nämnden ska kunna fatta beslut om för ändamålen avsatta kommuncentrala medel om 700 000 kronor. Under 2024 kommer arbetet ge en mer samlad bild av klimatomställningsarbetet i form av underlagen klimatomställningsstrategi, klimathandlingsplan och klimatinvesteringsplan.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beskriver i sin budget för 2024 vikten av att öka takten i omställningsarbetet och att miljö- och klimatanämnden aktivt ska bistå övriga nämnder och bolagsstyrelser att nå målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram med dess tre mål för klimatet, naturen och människan. Det finns två verktyg för arbetet med miljö- och klimatprogrammet: miljöledningssystemet och de sju strategierna.

Miljöledningssystemet är specifikt för respektive bolag och förvaltning, och säkrar systematiken i det interna arbetet, liksom respektive organisations styrning. Strategierna fångar utmaningar som är centrala för att uppnå miljö- och klimatprogrammet och vars lösningar kräver ett stadenövergripande perspektiv och samverkan mellan förvaltningar och bolag. Existerande systematik i miljöledningssystemet och arbetssätt med strategierna utgör en viktig grund för klimatomställningsarbetet, men möjliggörande förmågor och kapaciteter för en stadenövergripande styrning av klimatomställningen behöver utvecklas för att ytterligare öka takten.

Uppföljningen av miljö- och klimatprogrammet och dessa verktyg är samstämmiga och visar på att miljö- och klimatarbetet går framåt men att det går för långsamt för att nå stadens mål till programperiodens slut. Uppföljningen pekar bland annat på att de två verktygen hittills inte räckt för att skapa de förmågor och kapaciteter som krävs för stadenövergripande styrning och ledning av klimatomställningen.

Under de senaste åren har ett utvecklingsarbete kring ett tredje verktyg bedrivits inom ramen för klimatomställningsfunktionen, arbetet med det nationella klimatkontraktet samt Göteborgs Stads deltagande i EU:s mission om 100 klimatneutrala och smarta städer till 2030. Det nationella klimatkontraktet har undertecknats vid fyra tillfällen¹ (för senaste versionen av klimatkontraktet se bilaga 4) och tecknas nu mellan kommunstyrelsens ordförande i Göteborgs Stad, generaldirektörerna för sex statliga myndigheter (Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket, Trafikverket, Naturvårdsverket) samt programchef för det statliga innovationsprogrammet, Viable Cities.

Göteborgs Stad är sedan 2021 en del av EU:s arbete med klimatneutrala och smarta städer till 2030. Inom ramen för detta arbete kan ett internationellt klimatkontrakt tecknas med EU kommissionen. Ett så kallat Climate City Contract, som kan leda till att staden får en Mission Label. Sedan hösten 2023 pågår ett arbete med att skriva en ansökan om att få teckna ett sådant klimatkontrakt.

Vid miljö- och klimatanämndens sammanträden den 23 maj 2023 presenterades en konkretisering av arbetet för 2023 samt hur avsatta medel avses att användas (se bilaga 3). Miljö- och klimatanämnden godkände vid sammanträdet föreslaget enligt tjänsteutlåtandet. Vid detta möte gav nämnden miljöförvaltningen i uppdrag att

¹ [Klimatkontrakt 2020](#), [Klimatkontrakt 2021](#), [Klimatkontrakt 2022](#), [Klimatkontrakt 2023](#)

återkomma med en redovisning till nämnden utifrån fem frågeställningar. Detta redovisades vid miljö- och klimatnämndens sammanträde den 29 augusti 2023 (se bilaga 2), vilket godkändes av nämnden. Vid miljö- och klimatnämndens sammanträde den 19 december 2023 presenterades en sammanställning över Göteborgs Stads strategiska klimatomställningsarbete 2020–2023 (se bilaga 1) och nämnden antecknade mottagandet av denna information.

Med utgångspunkt i nämnda utvecklingsarbete beskrivs i detta tjänsteutlåtande vidare arbete med att driva och samordna arbetet med klimatomställning och användningen av de för ändamålet avsatta kommuncentrala medel om 700 000 kronor. Användning av kommuncentrala medel hanteras genom särskilt beslut om hur medlen ska användas i utpekad nämnd, varefter stadsledningskontoret informeras och utbetalning av medel sker.

Förvaltningens bedömning

Inom det utvecklingsarbete bedrivits inom ramen för klimatomställningsfunktionen, arbetet med det nationella klimatkontraktet samt Göteborgs Stads deltagande i EU:s mission om 100 klimatneutrala och smarta städer till 2030 pågår sedan hösten 2023 ett arbete med att skriva en ansökan om att få teckna ett internationellt klimatkontrakt, med siktet inställt på att skicka in ansökan i mitten på mars. I ansökan beskrivs Göteborgs Stads klimatomställningsarbete i form av en klimathandlingsplan och en klimatinvesteringsplan.

Klimatomställningsstrategi

Det krävs förstärkt styrning och ledning i staden för att fortsätta utveckla och samtidigt implementera verktyg inom förvaltningens arbete med att driva och samordna klimatomställningen i Göteborg. För att möjliggöra detta krävs underlag som ger en samlad bild av stadens klimatomställningsarbete i form av vad som görs idag samt vad som ytterligare behöver göras för att nå stadens miljö- och klimatmål. Under 2024 kommer därför en för staden övergripande klimatomställningsstrategi utvecklas som ger kommunfullmäktige de faktabaserade underlag som krävs för att den ska kunna ta beslut om övergripande val och prioriteringar. Klimatomställningsstrategin utgår från en omvärlds- och riskanalys och beskriver möjliga scenarier och vägval för att nå klimatmålet i miljö- och klimatprogrammet inom några centrala områden. Inledningsvis läggs fokus på områdena a) energi (inklusive industrins utsläpp) och b) cirkulär ekonomi och avfall. Enligt nämndens beslutade verksamhetsplan kommer en första version av klimatomställningsstrategin presenteras under det fjärde kvartalet 2024.

Nuläget för klimatomställningsarbetet och utgångspunkten för klimatomställningsstrategin beskrivs i en klimathandlingsplan som sammanställer pågående och planerade åtgärder för att minska klimatpåverkan i Göteborg. Den första versionen av klimathandlingsplanen tas fram inom ramen för ansökan för ett internationellt klimatkontrakt, Climate City Contract, inom ramen för EU:s arbete med klimatneutrala och smarta städer till 2030. I arbetet med ansökan ingår även att utveckla en klimatinvesteringsplan som beskriver kostnaderna för de insatser och åtgärder som ingår i klimathandlingsplanen.

För att kunna uppskatta hur stora utsläppsminskningar som åtgärderna i klimathandlingsplanen bidrar med, krävs utöver själva klimathandlingsplanen även att en metodik för att uppskatta på utsläppsminskningarna från åtgärder tas fram och

implementeras. Att ta fram en sådan metodik ingår i förslaget som är ett resultat av uppdraget som miljö- och klimatnämnden fick av kommunfullmäktige om ” *att ta fram förslag på hur nämnder och styrelser ska synliggöra sina klimatåtaganden och vilka som utöver detta även ska upprätta klimatbudget*”. Uppdraget kommer att återrapporteras på nämndens sammanträde den 19 mars 2024.

Genomförande

Arbetet med att utveckla klimatomställningsstrategin bygger på att ett stort antal förvaltningar och bolag aktivt deltar och tillsammans utvecklar och formar arbetet, via olika analysgrupper. Till de som identifierats som centrala förvaltningar och bolag hör exploateringsförvaltningen, Förvaltnings AB Framtiden, Göteborg Energi, Göteborgs Hamn, Business Region Göteborg, Göteborgs Stads Leasing, Renova, stadsbyggnadsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, stadsfastighetsförvaltningen, stadsledningskontoret och Stadshus AB.

För arbetet med ansökan för ett internationellt klimatkontrakt (Climate City Contract) har förankring initialt skett på direktörs- och VD-nivå. Dialog och förankring på denna nivå kommer fortsatt ske när det arbetet går in i nya faser. Via arbetet med ansökan har kontakter med tjänstepersoner för relevanta förvaltningar och bolag etablerats, som utgör grunden för det fortsatta arbetet med klimatomställning i staden under året. Samordnarna för strategierna i miljö- och klimatprogrammet är exempel på aktörer med vilka det är viktigt att samverka.

Utöver en nära samverkan mellan förvaltningar och bolag, bygger arbetet med driva och samordna klimatomställningen på samverkan med andra aktörer så som näringsliv, akademi, stat, EU och civilsamhället.

Arbetet bör också bygga på ett arbetssätt som främjar ett systematiskt lärande genom att testa, analysera och lära av såväl framgångar som motgångar. Detta kan bland annat göras inom ramen för strategiska satsningar som bidrar till att realisera förvaltningarnas och bolagens planer och ger konkretion till stadens övergripande klimatomställningsstrategi.

Anna Ledin

Marcus Jahnke

Direktör

Avdelningschef